

Mag ik je even *aan*raken?

Soms komt een onderwerp op diverse manieren op mijn pad. Het lijkt dan wel een seintje om er aandacht aan te geven. Zo was het ook de laatste maanden. Ik kwam steeds in situaties of gesprekken terecht waarbij het wel/niet aanraken van kinderen besproken werd. Best een controversieel onderwerp, zeker in onze branche.

Het verleden: Het lag altijd al een beetje gevoelig, maar sinds de affaire met Benno L. is daar een grote lading bij gekomen. Want de branche heeft nog steeds in grote mate last van plaatsvervangende schaamte. Een diep gevoel van afkeer en een grote angst voor herhaling. Begrijpelijk, lesgevers zijn mensen die een warm hart voor kinderen hebben. Wanneer dan blijkt dat iemand het 'eigen nest kan vervuilen' lopen we gevaar om door te schieten en de angst te laten regeren. Een onnatuurlijk verkramping in de omgang met kinderen kan dan het gevolg zijn. In onze organisatie is destijds de zaak ook grondig besproken en we hebben besloten om de koers te blijven volgen: volledige transparantie. Ouders die via ramen, op de tribune of via video beelden steeds de les kunnen volgen en daardoor vertrouwen kunnen houden in de lesgever. De organisatie vertrouwt er daarbij op dat de lesgevers steeds goed aanvoelen wat nodig is en wat vermeden moet worden.

De bijeenkomst: In juni ben ik bij de bijeenkomst ter introductie van het licentie systeem van de NPZ, het volgen van de Gedragscode Zwembranche (of soortgelijk protocol) is voor de licentie één van de vereisten. Dit geeft me een onbehaaglijk gevoel, hierin staat namelijk het volgende: 'de lesgever zorgt ervoor dat noodzakelijk lichamelijk contact functioneel is en niet misverstaan kan worden. Functionele aanrakingen als techniek, houdings- en ademhalingscorrecties worden zoveel mogelijk voorafgegaan door een aankondiging van de

aanraking en gaan vergezeld van uitleg over het waarom van de aanraking'. En daar geloof ik dus niet in. Want wie bepaalt wat 'functioneel' is? (leerhulp bij techniek of een aai over de bol?) Bovendien lijkt het mij onpraktisch om iedere keer een aankondiging te moeten doen. En mag ik dan op geen enkele andere wijze lichamelijk contact hebben? Om te troosten bij angst of spanning is lichamelijk contact, even op schoot of gewoon even bemoedigend vasthouden, voor mij een natuurlijke reactie.

Het gesprek: In juli komen bovenstaande overwegingen ter sprake in een gesprek met Simone Mark en Marcel van Herpen. Beiden zijn bevoegd onderwijskundigen verbonden aan de opleiding 'pedagogisch tact' (NIVOZ). In het verleden hebben we samen een vertaalslag gemaakt van inzichten uit het basisschoolonderwijs naar het zwemonderwijs. Nu zitten we bij elkaar omdat zij een boek geschreven hebben over het 'aanraken' van kinderen binnen de pedagogische context. En uiteraard met de vraag hoe dit boek iets kan betekenen voor de zwembranche. Dat voelt als geroepen. We praten eerst over het 'functioneel' aanraken. Daar zijn we al snel over eens: wanneer het nodig is voor het leerproces mag en moet er vrijheid zijn om kinderen te helpen bij de uitvoering van bepaalde bewegingen. Daar zou geen spanning op hoeven zitten. Dat spanningsveld kan er wel zijn bij het 'affectief' aanraken: deze aanraking is een uiting van vriendelijke en ondersteunende intenties. Dit kan variëren van een schouderklopje, een aai over de bol tot het optillen of op schoot laten zitten. Wanneer we in de zwemlessen dit 'affectief' aanraken volledig bannen, lopen we risico dat we de plank mislaan. Kleuters komen in onze lessen niet alleen maar om te leren zwemmen. Hun sociaal-emotionele ontwikkeling hangt altijd samen met hun motorische ontwikkeling. Het is dan ook niet reëel te denken dat aanrakingen alleen gelegitimeerd zouden zijn

Planmatig werken met Stysteemgericht Toezicht

Overzicht, signalering & controle

wanneer zij bijdragen aan de motorische ontwikkeling. Simone schrijft: "Aanraken is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. Het beïnvloedt de sociaal-emotionele ontwikkeling, kinderen hebben de aanraking nodig om zich te kunnen hechten aan hun opvoeders. Door kinderen positief aan te raken ontwikkelen zij zelfwaardering en vertrouwen in de ander (zie bijvoorbeeld Rathus, 2006)."

De opleiding: In augustus volg ik een opleiding over de relatie tussen stress en welzijn. Ook het lichamelijke aspect komt hierbij ter sprake. Bij het verwerken van stress zijn we geneigd om onze gedachten en gevoelens over de oorzaak te analyseren. Uit recent onderzoek blijkt echter dat deze stress zich opstapelt in lichaamscellen, wat op termijn gevaarlijk is voor onze gezondheid. Ook blijkt dat deze stress pas los wordt gelaten wanneer het lichaam aandacht krijgt door contact met de natuur of door bewuste aanrakingen. Tegenwoordig werken kinderen meer met het brein in plaats van met het lijf, ze zitten meer voor het beeldscherm dan in de natuur. Het lichamelijke contact met water, andere kinderen en de lesgever wordt hierdoor in een ander licht gezet. Een effectieve manier om alledaagse stress te ontladen.

Misschien is het nu tijd om met nieuwe ogen nog eens te kijken naar welke uitgangspunten ten aanzien van pedagogisch contact wenselijk zijn. En wat de gevolgen zijn voor de branche, de lesgevers en de kinderen. We willen toch niet dat we kinderen tekort doen doordat in het verleden een enkeling ons vertrouwen heeft beschadigd? Laten we in de lessen altijd zichtbaar zijn, het liefst in gezelschap van collega's, en elkaar ondersteunen in het ontwikkelen van fijngevoeligheid ten aanzien van wat kinderen van ons nodig hebben. Gelukkig heb ik thuis genoeg 'materiaal' om te oefenen. Mijn kleinzoon houdt van stoeien en kietelen en mijn kleindochters zijn blij met elke knuffel die ik geef. En ik hoef daarbij niet terughoudend te zijn, ik weet dat hun ouders hetzelfde doen. Waarschijnlijk zullen zij niet zo veel stress opslaan. En ik besef: kinderen niet aan mogen raken, dat is iets wat mij echt kan raken...

Claartje Driessen

Wil je reageren op de column van Claartje, mail naar: claartje@drie-essen.nl

Sportfondsen biedt

- Digitaal management informatiesysteem
- Taken volgens up-to-date wet- en regelgeving
- Continue waarborging kwaliteit, veiligheid en hygiëne
- Jaarlijkse situatiebeoordeling door interne auditors
- Keuring door Stichting Zwembadkeur (iedere 4 jaar)

Dat is Stysteemgericht Toezicht!

Meer weten? Bel Nancy Visser,
Manager Bouw & Techniek, 020 - 3550419,
of kijk op www.sportfondsen.nl.

Passeheuveweg 93, 1105 BG Amsterdam ZO
Postbus 12324, 1100 AH Amsterdam ZO
Telefoon: +31(0)20 3550 555 - Fax: +31(0)20 3550 666
info@sportfondsen.nl - www.sportfondsen.nl